

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“, ГРАД ШУМЕН

ул. „Ген. Драгомиров“ №44 Б e-mail: tr_simeonov@abv.bg www.school-ts.com тел: 0889433455

УТВЪРЖДАВАМ:

ГАЛИНА САКАРОВА

ДИРЕКТОР НА СУ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“

ГРАД ШУМЕН

Зановес №: РДЮГ - 10511/14.09.2021г.

ПРОГРАМА

за кариерно ориентиране на учениците, обучаващи се в СУ „Трайко Симеонов“

I. Въведение

Кариерното ориентиране в училищното образование се реализира в съответствие със Закона за предучилищното и училищното образование, Наредба № 13 от 21 септември 2016 г. за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование, Наредбата за приобщаващото образование и включва взаимно допълващи се дейности за информиране, диагностика, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

Кариерното ориентиране на учениците от СУ „Трайко Симеонов“ е част от цялостната му стратегия за развитие и има за цел да се подпомогнат учениците в техния индивидуален образователен и професионален избор и да се насърчи подготовката им за професионална реализация в съответствие с техните интереси и способности, възможностите на образователната система и потребностите на пазара на труда.

II. Цели на Програмата:

1. Подготовка на подрастващите за трудова и професионална кариера и изграждане на нагласи и умения за откриване и развиване на способности, придобиване на нови знания и целенасочена подготовка за постигане на житейски цели.
2. Осигуряване на специализирана и своевременна информация на учениците и родителите им относно възможностите за обучение за постигане на успешна професионална и житейска реализация.
3. Развитие на умения у учениците за самостоятелно и информирано вземане на решения за избор на училище, профилирано обучение или професионално образование.
4. Обхващане на учениците, превенция на отпадането, постигане на разбирането, че по-доброто образование предопределя повече възможности за по-висок социален статус.

III. Задачи, подчинени на целите:

1. Подпомагане на учениците в процеса на осмисляне какви качества на личността и умения са необходими за дадената професия, какво изисква професията от този, който я упражнява.
2. Провеждане на занятия и дейности, свързани с опознаване на различни професии.
3. Формиране на понятия и представи за кариера, кариерно развитие, управление на кариерата.

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“, ГРАД ШУМЕН

ул. „Ген. Драгомиров“ №44 Б e-mail: tr.simeonov@abv.bg www.school-ts.com тел:0889433455

4. Формиране на ключови преносими умения за: учене и организация на времето; ефективно междуличностно взаимодействие; проучване на възможности; боравене с информация; критично мислене; познаване и използване на модели за вземане на решение.

IV. Организационни форми за провеждане на кариерното ориентиране:

1. Обучение, индивидуални и групови консултации, групови дискусии, викторини, състезания, кръгли маси консултации и дейности по интереси в условията на целодневна организация на учебния ден.
2. Информирание, мотивиране, консултиране на родителската общност относно възможностите за обучение на децата им (при избора на училище) и придобиване на по-висока степен на образование чрез Консултации и тренинги „Училище за родители“
3. Работа по проекти.
4. Индивидуално и групово информирание и консултиране с кариерен консултант.
5. Работата по програми за кариерно ориентиране.

V. Място на провеждане:

1. Час на класа.
2. Часовете за разширена, професионална и профилирана подготовка.
3. Процеса на изучаването на отделни учебни предмети.
4. Извънкласни и училищни дейности (клуб кариера; училищни форуми; учебно-тренировъчни фирми; ателиета, работа по проекти и др.).
5. Консултации и дейности по интереси в условията на целодневна организация на учебния ден.
6. Индивидуално и групово информирание и консултиране на ученици.
7. Информирание, мотивиране, консултиране на родителската общност относно възможностите за обучение на децата им (при избора на училище) и придобиване на по-висока степен на образование
8. Работа по проекти.
9. Работата по програми за кариерно ориентиране и др.

VI. Време за провеждане: всяка от темите може да изисква различен брой учебни или астрономически часа за нейното реализиране, което се определя от задачите, които трябва да бъдат постигнати, организационната форма за нейното провеждане и възрастта на учениците.

VII. Съдържание на кариерното ориентиране в училището

В Програмата за кариерно ориентиране на учениците са дефинирани четири тематични модула, които включват определени теми за всеки етап:

1. Осъзнаване на възможностите
2. Самоосъзнаване
3. Учене за вземане на решение
4. Учене за осъществяване на преход

В посочените модули са обобщени основните компетентности, които дейностите по

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“, ГРАД ШУМЕН

ул. „Ген. Драгомиров“ №44 Б e-mail: tr_simeonov@abv.bg www.school-ts.com тел: 0889433455

кариерно ориентиране в училище целят да изграждат в учениците, като ги подпомагат в овладяването на знания и формирането на умения за вземане на информирани решения относно образование, професионална подготовка и възможности за професионална реализация и кариерно развитие след завършване на училище.

Темите от отделните ядра отчитат спецификата на различните етапи на образование, а също и различния характер на училищната подготовка. Спецификата на темите, методите и организационните форми са съобразени с възрастовите особености на учениците и с учебното съдържание по отделните учебни предмети. Разпределението на темите по учебни срокове отчита различното натоварване на учениците в рамките на учебната година.

С нарастване на възрастта на учениците постепенно намалява относителният дял на темите, свързани с осъзнаване на възможностите за сметка на нарастване на относителния дял на темите, свързани с формиране на умения за вземане на решения и подготовка за преход към пазара на труда.

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“, ГРАД ШУМЕН

ул. „Ген. Драгомиров“ №44 Б e-mail: tr_simeonov@abv.bg www.school-ts.com тел: 0889433455

VIII. Дейностите по кариерно ориентиране по етапи и степени на образование и видове подготовка, както и за ученици със СОП

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
Специфика на кариерното ориентиране в начален етап (1-4 клас)			
<p>1. Запознаване на учениците със света на труда и с различните професии; формиране на разбиране, че кариерата е средство за професионална и личностна реализация и че всяка професия е нужна на обществото.</p> <p>2. Изграждане на положително отношение и нагласи към труда, стимулиране на желание за бъдеща професионална реализация; превръщане на училището в привлекателно пространство за учениците.</p> <p>3. Подкрепа за развитие на личностни и социални умения, за изява на първите мечти и проекти, насочени към бъдещата реализация.</p>	<p>1. Формиране на разбиране за кариерата; на основни познания за характеристиките на често срещани професии; разпознаване на професии от основни професионални групи.</p> <p>2. Насърчаване на интереса на учениците към ученето и кариерното ориентиране; стимулиране чрез разнообразни дейности на мотивацията по отношение на мечтаната професионална реализация.</p> <p>3. Създаване на възможности за изява на всеки ученик; окуражаване на успехите и талантите; подкрепа за преодоляване на трудности; идентифициране на потенциални дефицити, свързани с ученето и успешната социална интеграция; ранно предупреждение и намеса за превенция на отпадане от училище.</p>	<p>1. Придобити знания за различните видове труд и професии, за основните характеристики, отговорностите и изискваните специални знания и умения, които се овладяват чрез обучение и образование в различни образователни институции.</p> <p>2. Повишена мотивация за учене и разбиране на ролята на училището за успешната личностна и професионална реализация.</p> <p>3. Изградени умения за междуличностно взаимодействие на базата на сътрудничеството.</p>	<p>1. Сюжетно-ролевите игри, които показват различни взаимоотношения и роли при пресъздаване на света на професиите.</p> <p>2. Игри със състезателен характер, което предполага децата да откриват възможно повече признаци на професията, да комбинират елементи, които са характерни за труда на хората от определена професионална сфера и др.</p> <p>3. Игровите методи се съчетават успешно с използването на техники, свързани с рисуване, оцветяване, изрязване и апликиране.</p>
Специфика на кариерното ориентиране в прогимназиален етап (5-7 клас)			

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“, ГРАД ШУМЕН

ул. „Ген. Драгомирков“ №44 Б e-mail: tr_simeonov@abv.bg www.school-is.com тел:0889433455

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
<p>1. Да осигури възможности на учениците за опознаване на професиите.</p> <p>2. Да катализира процеса на опознаване на себе си – на своите силни страни, предпочитания и потребности, свързани с бъдещата реализация.</p> <p>3. Да предостави да учениците такива инструменти за вземане на решение и осъществяване на преход, че в края на 7. клас да са в състояние да направят информиран и осъзнат образователен избор, свързан с представите им за бъдеща професионална реализация.</p>	<p>1. Провеждане на занятия и дейности, свързани с опознаване на различни професии.</p> <p>2. Подпомагане на учениците в процеса на осмисляне какви качества на личността и умения са необходими за дадената професия, какво изисква професията от този, който я упражнява.</p> <p>3. Формиране на понятия и представи за кариера, кариерно развитие, управление на кариерата.</p> <p>4. Формиране на ключови преносими умения: умения за учене и организация на времето, ефективно междуличностно взаимодействие, проучване на възможности, боравене с информация, критично мислене, познаване и използване на модели за вземане на решение.</p>	<p>1. Професионална и образователна адекватна самооценка, изработване и избор между различни образователни и професионални варианти на развитие; вземане на определени професионални решения:</p> <p>2. Постигната по-реална представа за собствените силни страни, предпочитанията и потребностите, свързани с личностното развитие и бъдещата професионална реализация.</p> <p>3. Задълбочени познания за кариера, за професиите и техните характеристики и изискванията за тяхното овладяване и упражняване; способност за критична съпоставка между качествата на личността и уменията, необходими за дадената професия.</p> <p>4. Способност за адекватно осмисляне на съответствието между желания, способности,</p>	<p>1. Професиографски екскурзии, гостуване на професионалисти (родители) в училище, ученически проучвания и представяне на професии.</p> <p>2. Форуми, регионален празник на професиите, кръгли маси, панорама на професиите, панаир на професиите и училищата, клуб „Кариера“, др.</p> <p>3. Популяризиране на дейностите по кариерно ориентиране в училище пред обществеността чрез клубовете „Кариера“, създаване на сайтове, профили в социалните мрежи, електронни бюлетини и информиране на медиите.</p> <p>4. Организиране на форуми, презентации и срещи между представители на образованието, бизнеса и местната власт с присъствието на ученици и родители.</p> <p>5. Основни форми: колективни дейности, работата в малки групи за насърчаване на екипност и активното общуване, тренинги, проекти.</p>

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“, ГРАД ШУМЕН

ул. „Ген. Драгомиров“ №44 Б e-mail: tr_simeonov@abv.bg www.school-ts.com тел:0889433455

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
		<p>интереси и тенденции при избора на образование и/ или професия.</p> <p>5. Информираност за възможностите за по-нататъшно образование.</p>	<p>6. Методи: ролеви игри, дискусии, обсъждане на казуси; проекти за развиване на ключови компетентности (комуникативни умения, разрешаване на конфликти, сътрудничество и лидерство, презентационни умения, предприемачески дух, поставяне на цели и вземане на решения); въпросници за самооценка, интерактивни упражнения за наблюдение и обратна връзка, упражнения за самонаблюдение; извънкласни посещения на работни места, дни на отворени врати в училища и образователни форуми.</p>
Специфика на кариерното ориентиране в първи (8-10 клас) и втори (11-12 клас) гимназиален етап			
<p>1. Подпомагане на учениците при професионалното им самоопределяне, професионалният им избор и развитието на кариерни умения въз основа на консултирано вземане на информирано решение от страна на ученика за неговото професионално развитие.</p> <p>2. Затвърждаване на</p>	<p>1. Изграждане на умения за кариерно планиране, ценностни избори и съобразяване с актуалната ситуация на пазара на труда; формиране на разбиране за взаимовръзката между професиите и необходимост от преносими, широко приложими умения.</p>	<p>1. Придобити умения за кариерно планиране и себerealизация чрез разбиране на значението на информирания избор; осъзнаване на влиянието на различните фактори за професионален и образователен избор; Придобити умения за вземане на решения, планиране и заетост; адекватна самооценка на</p>	<p>1. Посещения на работни места; запознаване с ежедневието на работното място, стажове, лятна работа, доброволчество.</p> <p>2. Конкурси и състезания по зададени конкретни практически казуси; симулационни и ролеви игри.</p> <p>3. Учебни фирми и други форми на ученическо предприемачество.</p> <p>4. Проектно-базирано учене.</p>

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“, ГРАД ШУМЕН

ул. „Ген. Драгомиров“ №44 Б e-mail: tr.simeonov@abv.bg www.school-ts.com тел:0889433455

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
<p>професионалното образование като привлекателна възможност за обучение.</p> <p>3.Подобряване на връзката образование - пазар на труда.</p> <p>4.Подпомагане реализацията на завършващите чрез подкрепа за придобиване на ключови умения.</p> <p>5.Намаляване на преждевременно напусналите училище с ниско образователно и квалификационно равнище.</p> <p>6. Подготовка на учениците за реализация на пазара на труда и/или за продължаване на образованието във висше училище.</p>	<p>2. Обединяване на избора на професия с избора на възможности за образование, обучение и заетост.</p> <p>3.Насърчаване на придобиването на практически опит и умения, които да осигурят пригодност и адекватност към изискванията на работодателите.</p> <p>4. Информирание и консултиране за възможностите за придобиване на професионална квалификация.</p> <p>5. Насочване към гъвкави пътеки за реинтеграция на отпадналите.</p>	<p>съответствие интереси – способности – професионално самоопределение.</p> <p>2. Познание за съществуващи и нововъзникващи професии; необходими компетентности за овладяването и успешното им изпълнение.</p> <p>3. Формулирани ясни ценности, лични приоритети и визия за развитие (краткосрочни и дългосрочните цели).</p> <p>4.Създаден кариерен план за лично професионално бъдеще.</p>	<p>5. Фестивал на професиите; ден на ученическото самоуправление и на отворените врати.</p>
Специфика на процеса на кариерно ориентиране на ученици със специални образователни потребности			
<p>1.Целите на кариерно ориентиране на ученици със СОП са идентични с разписаните за съответните образователни степени, тъй като те са част от класа и за тях работата по Програмата е свързана с тяхната интеграция и приобщаване.</p> <p>2. На всеки образователен</p>	<p>1. Когато кариерното ориентиране се реализира индивидуално, задачите се адаптират към ученика със СОП и се конкретизират.</p> <p>2. За учениците от начален етап най-важната задача е умението да общува и да опознават света около себе си.</p> <p>3. За учениците от прогимназиал-</p>	<p>1. Придобити умения за кариерно планиране и себerealизация; разбиране на значението на информирания избор; осъзнаване на влиянието на различните фактори за професионален и образователен избор; придобити умения за вземане на решения, планиране и заетост; адекватна самооценка</p>	<p>1. Използват се специални (адаптирани или специфични) организационни форми и методи, необходимите технически средства, дидактически материали, специализиран софтуер и т.н. в зависимост от конкретните потребности на учениците.</p> <p>• 2.Прилага се подходящ</p>

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“, ГРАД ШУМЕН

ул. „Ген. Драгомиров“ №44 Б e-mail: tr_simeonov@abv.bg www.school-ts.com тел:0889433455

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
<p>етап в контекста на дейностите по кариерно ориентиране, независимо от образователната степен и възрастовите особености на учениците със СОП, приоритет се дава на теми, развиващи увереността в собствените способности и личностни активи.</p>	<p>ния етап, за които академичните постижения не са част от индивидуалния профил за развитие, кариерното ориентиране е насочено към развитие на специфични умения и способности, с цел бъдеща възможност за заетост или за развитие на компетентности.</p> <p>4. За учениците от гимназиалния етап най-важно е информирането за реалните възможности за професионална реализация, чрез обучение за явяване на интервю за работа или стаж, като по време на учебните практики ученикът се запознава с условията и изискванията на работното място.</p>	<p>на съответствие интереси – способности – професионално самоопределение.</p>	<p>подход, включително използване на ясен език, точни инструкции, стриктен график, форми, методи и средства, насочени към стимулиране на автентичната самоизява и творческо себеизразяване – например чрез кукли, пластилин, рисунки, асоциации, игри, разказ за любими хора, дейности и преживявания, които са важни за учениците с цел да се осигури сигурност, да ги предразположи към себеизява, да стимулира активността и инициативността им.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 4. Проследяването на лични жизненни истории и разкази за хора с успешни кариери (на известни личности или на близки, роднини, познати). • 5. Съобразно функционалните и когнитивните възможности: • 5.1. участие в групови проекти и задачи (например: участие в празници, карнавали и ролеви игри; посещения на различни фирми и организации;

СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „ТРАЙКО СИМЕОНОВ“, ГРАД ШУМЕН

ул. „Ген.Драгомиров“ №44 Б e-mail: tr_simeonov@abv.bg www.school-ts.com тел:0889433455

Цели на кариерното ориентиране	Задачи, подчинени на целите	Очаквани резултати	Методически насоки за осъществяване на дейностите
1	2	3	4
			<p>обсъждане на добри практики и примери; творчески проекти и т.н.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 5.2. възлагане на самостоятелни задачи (например: проучване на информация, установяване на контакти, подготовка на презентации). • 6. За ученици със СОП формирането на различни умения може да се случва през любима игра, дейност, умение, интерес, като в зависимост от нивото на развитие на учениците могат да се включат елементи от общообразователните дисциплини.

Настоящата Програма за кариерно ориентиране е приета с Решение на Педагогическия съвет взето с Протокол № РД-04-24/13.09.2021 г. и е утвърдена със Заповед РД-06-1051/14.09.2021 г. на директора на училището.